

Reactie Besturenraad op internetconsultatie Toetsbesluit PO

De Besturenraad heeft kennisgenomen van het concept Toetsbesluit PO en de daarmee samenhangende brief van staatssecretaris Dekker van 26 november 2013 (33157-53).

De eindtoets heeft volgens de staatssecretaris drie doelen: het inzicht geven in de vorderingen van leerlingen in de vakken rekenen en taal, het bieden van een second opinion voor het schooladvies en het fungeren als indicator voor de opbrengsten van een school. Wat de Besturenraad betreft zijn dit doelstellingen die niet in één toets zouden moeten samengaan. Toetsen zijn bedoeld als hulpmiddel om de vorderingen van individuele leerlingen vast te stellen en niet om scholen te beoordelen en met elkaar te vergelijken. Door de eindtoets wel deze laatste functies te geven neemt het risico op perverse effecten als *teaching to the test* en een verschaald onderwijsaanbod sterk toe. Bovendien devalueert dit de waarde van de toets als diagnostisch instrument.

De Besturenraad onderstreept het belang van een vrije keuze door scholen van een eindtoets die door het amendement Rog/Schouten mogelijk is gemaakt. Dit moet in de praktijk dan wel een reële keuzemogelijkheid zijn. Het valt te waarderen dat de staatssecretaris in overleg is getreden met potentiële aanbieders van andere eindtoetsen om tot een duidelijk en gelijk speelveld te komen, ook ten opzichte van de centrale door Cito te ontwikkelen eindtoets. Met het oog op een reële keuzemogelijkheid voor scholen maakt de Besturenraad zich zorgen over de volgende uitkomsten van dit overleg:

- Aanbieders van andere eindtoetsen worden direct gesubsidieerd. Weliswaar ontvangen zij een vast bedrag om een deel van de initiële ontwikkelkosten te dekken, maar zij ontvangen dit bedrag pas na opgave van het aantal leerlingen dat de betreffende eindtoets aflegt, zo blijkt uit de brief van 26 november. Van deze aanbieders wordt dus een forse investering gevraagd zonder dat zij zekerheid hebben over een (gedeeltelijke) vergoeding. Dit kan een toetredingsdrempel vormen die keuzemogelijkheid voor scholen niet ten goede komt. Voor Cito, de ontwikkelaar van de centrale eindtoets, geldt deze drempel niet.
- De staatssecretaris wil de eindtoets vanaf het voorjaar van 2015 laten afnemen. De meeste aanbieders van andere toetsen vinden dit een jaar te vroeg gezien de korte ontwikkeltijd die zij hebben en de verwachte duur van (het optuigen van) de toelatingsprocedure voor andere toetsen. De staatssecretaris vindt de bezwaren reëel en komt nu in de brief van 26 november met een tussenoplossing. Scholen die dit schooljaar de Cito-toets of helemaal geen toets afnemen moeten in 2015 de nieuwe centrale eindtoets of een andere eindtoets gebruiken, voor zover die laatste beschikbaar en toegelaten is. Scholen die dit schooljaar een bestaande toets afnemen kunnen dat in 2015 ook nog doen. Zij hoeven pas in 2016 een keuze te maken tussen de centrale eindtoets en andere toetsen. Dit betekent dat de gewenste en toegezegde keuzevrijheid in feite alleen reëel is voor die scholen die op dit moment een niet-Cito-toets afnemen, oftewel slechts ongeveer 10% van de scholen. De veronderstelling dat de belangstelling voor andere eindtoetsen vooral speelt bij deze scholen wordt door de staatssecretaris niet onderbouwd. De introductie van de verplichte eindtoets zou voor alle scholen tot keuzevrijheid moeten leiden en niet voor maar een tiende. Hierbij kan nog worden

opgemerkt dat de centrale eindtoets pas vanaf 2016 inzicht geeft in de beheersing van de referentieniveaus, een van de belangrijke doelstellingen van de introductie van een verplichte toets. Dit is reden temeer om de verplichting pas vanaf 2016 in te laten gaan.

Het Toetsbesluit PO bevat ook nadere regels met betrekking tot het leerlingvolgsysteem dat een school op basis van de wet Eindtoets verplicht is te gebruiken. De Besturenraad wijst in dit verband op de kritiek die de Raad van State had op het oorspronkelijke wetsvoorstel. De Raad was onder meer van mening dat het wetsvoorstel te gedetailleerde voorschriften bevatte met betrekking tot het leerlingvolgsysteem. Hierdoor kwam de vrijheid van inrichting in het geding. Het wetsvoorstel werd naar aanleiding van deze kritiek aangepast en de gedetailleerde voorschriften met betrekking tot het leerlingvolgsysteem zijn er uit verdwenen. Via het toetsbesluit, dat mede is gebaseerd op amendementen vanuit de Tweede Kamer, lijken deze voorschriften nu toch weer terug te komen. Zeker nu ook een eindtoets verplicht wordt is dit een overbodige en onwenselijke ontwikkeling. In het bijzonder heeft de Besturenraad bezwaar tegen het kwaliteitsoordeel dat de 'Expertgroep toetsen PO' over leerlingvolgsystemen moet gaan geven en dat de Inspectie scholen kan gaan aanspreken als zij niet een door de Expertgroep 'goedgekeurd' leerlingvolgsysteem gebruiken. Dit is volgens ons in strijd met de vrijheid van inrichting.

Daarnaast wordt van de leerlingvolgsystemen geëist dat zij leerwinst in kaart brengen. Dit bevreemdt, aangezien er op dit moment nog een pilot loopt met betrekking tot wenselijkheid en (on)mogelijkheden van het hanteren van de begrippen leerwinst en toegevoegde waarde. Het toetsbesluit loopt hiermee ten onrechte vooruit op de mogelijke uitkomsten van deze pilot.

Tot slot maakt de Besturenraad een opmerking over de aansluiting van het Toetsbesluit op de Nota van toelichting. In artikel 9.4 van het Toetsbesluit staat dat de minister zich ieder jaar laat adviseren over het al dan niet intrekken van het besluit tot toelating van een alternatieve toets. In de toelichting (en ook in de brief van 26 november) wordt dit element niet duidelijk genoemd. Daarin wordt een 4-jaarlijkse herbeoordeling vermeld en een eerdere beoordeling *indien er signalen zijn* dat de toets niet langer voldoet.

Woerden, 11 december 2013